Відгук
офіційного опонента доктора педагогічних наук, доцента кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування (м. Київ) О. В. Кучая на дисертацію Сігетія Ігоря Петровича «Розвиток готовності педагогічних працівників до інформаційно-управлінської діяльності в системі післядипломної освіти», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність обраної теми. Інформаційно-управлінська діяльність педагогічних працівників – одна з найважливіших функцій системи післядипломної педагогічної освіти. Інтенсифікація й підвищення ефективності професійної діяльності (педагогічної, управлінської) залежить від її інформаційного забезпечення, повноти й цілеспрямованості інформування, посилення взаємодії суб'єктів науково-педагогічної інформації.

Розв'язання проблеми інформаційного забезпечення впровадження освітніх інновацій у підвищення кваліфікації передбачає розробку й застосування спеціально організованої системи, що, на нашу думку, покликана забезпечити єдине структурне уявлення всіх інформаційних елементів процесу впровадження освітніх інновацій та її змістове наповнення.

Нині традиційні друковані джерела інформації витісняються інформаційно-телекомунікаційними системами з необмеженими можливостями. Інформація дає можливість інтегрувати людські зусилля не тільки в окремих ланках, а й у всій своїй діяльності.

Інформаційно-управлінська діяльність є невід'ємною частиною всіх сфер суспільного життя. Вона має певні цілі й завдання, для реалізації яких існують конкретні методи й засоби, що сприяють отриманню необхідних результатів. В Україні існують спеціальні інформаційні установи, які становлять систему інформаційного забезпечення користувачів документальною інформацією універсального, галузевого, проблемно-тематичного змісту. Створюються також умови для здобуття спеціальної професійної освіти в цій галузі – підготовка фахівців для роботи в підрозділах інформації. Водночас, інформаційно-управлінські структури формуються як органічні складові багатьох установ, організацій, фірм. Інформаційна діяльність охоплює всі галузі науки, освіти, виробництва, а також систему післядипломної освіти. Отже, вона є не тільки окремою функцією суспільства, а й складовим елементом людського життя. Тому

досліджувана Ігорем Петровичем проблема «Розвиток готовності педагогічних працівників до інформаційно-управлінської діяльності в системі післядипломної освіти» – є досить важливою і актуальною в процесі реформування сучасної системи освіти.

Роботу виконано в Закарпатському інституті післядипломної педакогічної освіти і тісно пов'язана з темою науково-дослідної роботи інституту «Розвиток неперервної освіти педагогів в умовах полікуртурного середовища та евроінтеграції» (державний реєстраційний номер 0119U100100).

Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні Вченої ради Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол №2 від 2 квітня 2014 року) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (протокол №5 від 27 травня 2014 року).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується результатами дослідження, здійсненого дисертантом і в цілому не викликає сумніву.

Обґрунтованою і логічною є структура дисертації, яка презентована анотаціями, вступом, 3-ма розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел, додатками.

Зміст кожного розділу підпорядковано меті та завданням дослідження, а підсумками є наукові висновки.

Ігорем Петровичем на високому науковому рівні обґрунтовано вибір теми, визначено мету, завдання, методи дослідження.

Не викликає сумніву чітка структура дисертації, усі частини якої спрямовані на досягнення поставленої мети. Зміст роботи логічний і послідовний, простежує проблему розвитку готовності педагогічних працівників до інформаційно-управлінської діяльності в системі післядипломної освіти – є досить важливою і актуальною в процесі реформування сучасної системи освіти.

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження і його висновків обумовлені теоретико-методологічними позиціями, застосуванням комплексу взаємодоповнюючих методів наукового пошуку.

Відповідно до мети дисертаційної роботи визначено її завдання, для реалізації яких автором проаналізовано значний масив наукової, навчально-методичної літератури. Принагідно відзначити вміння автора узагальнювати

й систематизувати дослідницький матеріал. Вражає фактологічна насиченість змісту дисертації, побудованій на потужній джерельній базі.

Об'єкт і предмет дослідження адекватні меті та завданням роботи.

Дисертацію презентує високий рівень наукової новизни, де автором *вперше* обґрунтовано і експериментально перевірено педагогічні умови (стимулювання мотивації педагогічних працівників до опанування інформаційно-управлінської діяльності в контексті її спрямованості на забезпечення кращих освітніх результатів; розвиток когнітивно-інтелектуальної сфери суб'єктів педагогічної діяльності, зорієнтованих на опануванням умінь застосування інформаційно-управлінського менеджменту; створення інформаційно-управлінського ресурсу в закладах післядипломної освіти сучасними засобами інформаційних технологій; розвиток рефлексії та саморефлексії до оцінювання і коригування інформаційно-управлінської діяльності педагогічних працівників) та модель розвитку готовності педагогічних працівників до інформаційно-управлінської діяльності в системі післядипломної освіти;

- *визначено* критерії, показники та рівні розвитку готовності педагогічних працівників до інформаційно-управлінської діяльності в системі післядипломної освіти;

- *уточнено* зміст і сутність понять «інформаційно-управлінська діяльність» та «розвиток готовності педагогічних працівників до інформаційно-управлінської діяльності»;

- *подальшого розвитку набули:* наукові положення щодо інформаційно-управлінської діяльності педагогічних працівників та розвитку їх готовності до інформаційно-управлінської діяльності в системі післядипломної освіти.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що розроблено навчально-методичний комплекс для педагогічних працівників з удосконалення інформаційно-управлінської діяльності, який включає: навчальний посібник «Основи управління інформацією в освітніх системах», дидактико-методичний ресурс до спецкурсу «Інформаційно-управлінська діяльність в освітніх системах», методичні рекомендації щодо розвитку готовності педагогічних працівників до інформаційно-управлінської діяльності в системі післядипломної освіти.

Матеріали й результати дисертаційного дослідження сприяють професійному зростанню і професійній соціалізацію педагогічних працівників на засадах розвитку готовності до інформаційно-управлінської діяльності та можуть використовуватися викладачами і керівниками в системі післядипломної освіти і слугувати основою для оновлення змісту й методів післядипломної педагогічної освіти.

Вірогідність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

Вірогідність одержаних автором наукових результатів не викликає сумніву, оскільки вони цілком адекватні суті та конкретним завданням дослідження, досягнуті завдяки системному використанню комплексу взаємопов'язаних дослідницьких методів і ґрунтовній джерельній базі. Одержані дисертантом результати достатньо переконливо представлено у висновках до розділів та загальних висновках, які відповідають найважливішим положенням рецензованого дослідження та поставленій меті.

Матеріали дисертації пройшли необхідну апробацію, обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях

Зміст автореферату повністю відповідає основним положенням дисертації, а публікації автора з достатньою повнотою відображають основні положення й висновки дисертації, праці цілком відповідають встановленим вимогам.

Обсяг і зміст дисертації показують, що робота є самостійним дослідженням, виконаним на високому науковому рівні, і свідчать про професійну зрілість автора.

Шляхом наукового узагальнення автором на основі історико-педагогічного аналізу наукових джерел, архівних матеріалів, нормативно-правової бази з'ясовано ґенезу, сутність, понятійно-термінологічний апарат дослідження, схарактеризовано роль готовності педагогічних працівників до інформаційно-управлінської діяльності в системі післядипломної освіти.

Проаналізовано теоретичні і методологічні засади феномена інформаційно-управлінської діяльності, сучасних підходів до підготовки педагогічних працівників у системі післядипломної освіти. Розкрито сутність освітнього процесу як інтеграційного конструкту інформаційно-управлінської і навчальної діяльності в системі післядипломної освіти.

Визначено зміст і складові готовності інформаційно-управлінської діяльності в системі післядипломної освіти. Мотиваційно-ціннісна складова визначається професійно значущими потребами особистості, інтересами та мотивами педагогічної діяльності фахівця в контексті її удосконалення, а також ціннісними орієнтирами його діяльності в системі післядипломної освіти. Когнітивно-інтелектуальна складова засновується знаннями й уявленнями педагогічного працівника про когнітивну природу педагогічної діяльності і передбачає володіння ним способами розв'язання професійно-педагогічних завдань і знання основ управління педагогічним процесом. Операційно-діяльнісна складова сутнісно визначається такими ключовими

чинниками, серед яких актуалізація і застосування професійних знань, умінь, навичок, способів (мисле)діяльності відповідно до організаційно-педагогічних умов; активізація професійно-значущих якостей особистості при розв'язанні інформаційно-управлінських і педагогічних задач; адаптація до вимог, професійних ролей і умов професійної діяльності. Оцінно-регулятивна складова характеризується позитивним ставленням фахівця до професії; орієнтованістю особистості на досягнення успіху в професійній діяльності; опануванням вмінь оцінювання і коригування власної педагогічної діяльності.

У дисертаційному дослідженні науково обґрунтуванно педагогічниі умови розвитку готовності педагогічних працівників до інформаційно-управлінської діяльності.

Доведено дієвість педагогічних умов, що позитивно впливають на розвиток готовності педагогічних працівників до інформаційно-управлінської діяльності в системі післядипломної освіти.

Розроблено й апробувано модель і визначено методи розвитку готовності педагогічних працівників до інформаційно-управлінської діяльності в системі післядипломної освіти. Розроблена модель забезпечення готовності педагогічних працівників до інформаційно-управлінської діяльності в системі післядипломної освіти реалізує визначені педагогічні умови.

Виклад матеріалу в науковій роботі логічний та послідовний, має науковий характер та прикладне значення. Для тексту дисертації характерними є змістова завершеність, цілісність і зв'язність, вміле апелювання фактами. Таким чином, можна з упевненістю стверджувати, що автор дослідження має нестандартне мислення і вміє самостійно працювати, аналізувати та узагальнювати накопичений матеріал, робити самостійні висновки. Автореферат відображає основний зміст, структуру, головні положення та висновки дисертації. Загальний обсяг основного тексту роботи відповідає вимогам до написання кандидатських дисертацій.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Високо оцінюючи дисертацію, вважаємо за доцільне висловити окремі міркування, що виникли в процесі рецензування роботи й вимагають окремих уточнень і пояснення.

1. У вступі дисертації та автореферату автор наводить виокремлені на основі аналізу літературних джерел і фактичного стану розвитку готовності педагогічних працівників до інформаційно-управлінської діяльності в системі післядипломної освіти суперечності. Однак бажано було б пояснити, чи вдалося автору розв'язати їх у процесі дослідницько-експериментальної

роботи.

2. Досліджено теоретичні засади проблеми розвитку готовності педагогічних працівників до інформаційно-управлінської діяльності, здійснено аналіз дефініційного змісту базових понять дослідження. Важливим для дослідження є визначення змісту поняття готовності педагогічних працівників до інформаційно-управлінської діяльності. Дається визначення його різними науковцями, що варто було для унаочнення подати у таблиці.

3. У 1 розділі перераховано функції інформаційно-управлінської діяльності педагогічних працівників. Варто було б зробити їх детальний аналіз, бо аналіз сутності зазначених функцій дає підстави вбачати в них всеохопну інформаційну складову, впровадження якої в освітній процес здійснюється за допомогою засобів, відомих як інформаційно-комунікаційні технології.

4. В Україні проводиться освітня реформа, провідна мета якої – підвищення якості освіти. Національною стратегією розвитку освіти в Україні (2013) визначено пріоритетні напрями на 2012–2021 роки, що дозволяє реалізувати цілі, завдання і шляхи оновлення системи вищої освіти. Важливим кроком в актуалізації проблеми розвитку вищої педагогічної освіти стало прийняття: законів України «Про освіту» (2017 р., зі змінами 2019 р.), «Про вищу освіту» (2014 р., зі змінами 2019 р.), указу Президента України «Про національну доктрину розвитку освіти у XXI столітті» (2002 р.), Концепції «Нова українська школа» (2016 р.), Концепції розвитку педагогічної освіти (2018 р.). Метою Концепції розвитку педагогічної освіти є вдосконалення системи педагогічної освіти для створення бази підготовки та перпепідготовки педагогічних працівників нової генерації та забезпечення умов для становлення і розвитку сучасних альтернативних моделей безперервного професійного та особистісного розвитку педагогів, які стануть ключовою умовою впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. Варто було б розкрити це питання у роботі.

5. Ігорем Петровичем розроблено навчально-методичний комплекс для педагогічних працівників з удосконалення інформаційно-управлінської діяльності, який включає: навчальний посібник «Основи управління інформацією в освітніх системах», дидактико-методичний ресурс до спецкурсу «Інформаційно-управлінська діяльність в освітніх системах», методичні рекомендації щодо розвитку готовності педагогічних працівників до інформаційно-управлінської діяльності в системі післядипломної освіти. створення інформаційно-управлінського ресурсу в закладах післядипломної освіти сучасними засобами інформаційних технологій. Бажано було б дати

більш детальний аналіз у роботі цієї практичної складової.

6. Щодо експериментального дослідження (формувальний етап) з нашого погляду, можна було б більш чітко простежити вплив розробленого навчально-методичного комплексу для педагогічних працівників з удосконалення інформаційно-управлінської діяльності і розроблених автором педагогічних умов на процес готовності педагогічних працівників до інформаційно-управлінської діяльності в системі післядипломної освіти.

Водночас вважаємо, що вказані зауваження та побажання мають дискусійний характер та не знижують загальної позитивної оцінки дослідження Сігетія Ігоря Петровича.

Висновок про відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів»

На основі вивчення поданої роботи можна дійти висновку, що дисертаційна робота Сігетія Ігоря Петровича «Розвиток готовності педагогічних працівників до інформаційно-управлінської діяльності в системі післядипломної освіти» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагоме теоретичне й прикладне значення для розвитку науки, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами, внесеними згідно з постановами КМ за № 656 від 19.08.2015 р. та за № 1159 від 30.12.2015 р.), а її автор – Сігетій Ігор Петрович – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:
доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки
Національного університету біоресурсів
і природокористування України О. В. Кучай

Підпис Кучая О.В. завіряю
Учений секретар